

GILLIS, Jan B. (Aarlen 8 augustus 1893 – Oostende 25 augustus 1978).

Volgde middelbare studies aan de koninklijke atheneum van Gent en Antwerpen. In 1913 begon Gillis studies in de scheikunde aan de Rijksuniversiteit Gent (RUG). Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog werd hij gemobiliseerd. Hij geraakte gewond in de strijd om Antwerpen en kwam met het terugtrekkende leger in Nederland terecht. In Amsterdam werd hij leraar aan het Belgisch atheneum. Tegelijkertijd zette hij aan de stedelijke universiteit zijn studies voort en verwierf hij, als tot dan toe in

het Frans opgeleide, een grondige kennis van de Nederlandse (wetenschappelijke) taal. In 1917 werd Gillis terug naar het front geroepen, waar hij erin slaagde tussendoor te studeren en voor de Centrale Examencommissie in Le Havre het doctoraat in de scheikunde te behalen (1918). Na de oorlog startte hij zijn universitaire loopbaan als werkleider aan de RUG, onder meer bij **Camiel de Bruyne**, bij wie hij in 1922 de titel van doctor in de plantkunde verwierf. Mede dankzij de Nolf-wet (**onderwijs**), die voor wetenschappers die het Nederlands machtig waren de promotiekansen verhoogde, werd Gillis in 1923 benoemd tot docent aan de faculteit wetenschappen en belast met de Vlaamse en Franse cursus in de analytische scheikunde. Later doceerde hij ook aan de faculteiten toegepaste wetenschappen en geneeskunde. Hij was gewoon hoogleraar aan de faculteit wetenschappen (1932), secretaris (1936-1937) en decaan (1937-1938) van dezelfde faculteit, secretaris (1951-1952) van de academieraad en rector-voorzitter van de raad van beheer van de RUG (1953-1957). Onder zijn impuls werd in 1956 de 25ste verjaardag van de vernederlandsing van de RUG plechtig herdacht. Na zijn emeritaat in 1961 legde Gillis zich voornamelijk toe op de studie van de geschiedenis van de wetenschappen.

Alhoewel Gillis in de geest van de toenmalige bourgeois mentaliteit in het Frans was opgevoed, ontwikkelde hij vanaf zijn Gentse studententijd een Vlaamsgezinde overtuiging. Die kanaliseerde hij onmiddellijk na de Eerste Wereldoorlog naar een inzet voor de vernederlandsing van het wetenschappelijk leven in Vlaanderen. De invloed van grootvader Eugeen de Keghel, een bekend Gents geneesheer-homeopaat en een overtuigde Vlaming, bij wie Gillis tijdens zijn studies te Gent woonde, heeft hierbij een belangrijke rol gespeeld, naast zijn oorlogsverblijf in Nederland. Gillis blies de in 1887 door **Julius Mac Leod** opgerichte Gentse natuurwetenschappelijke vereniging **Dodonea** nieuw leven in, was een regelmatig spreker op de **Vlaamsche Wetenschappelijke Congressen** en bestuurslid van het Vlaamsch Natuur- en Geneeskundig Congres. In 1928 was hij stichtend lid en later voorzitter (1953-1956) van de **Vlaamse Wetenschappelijke Stichting**. Bij de oprichting in 1938 van de Koninklijke **Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België** behoorde hij tot de eerste leden. In 1939 was hij medestichter en eerste algemeen voorzitter (1939-1943) van de **Vlaamsche Chemische Vereniging**. Via zijn talrijke wetenschappelijke publicaties droeg Gillis in binnen- en buitenland bij tot de waardering voor de Vlaamse universiteit en taal.

WERKEN: 'Vijf en twintig jaar Vlaams Hoger onderwijs', in WT, jg. 15, nr. 10 (december 1955), kol. 401-411; – *Toespraak op de Herdenking van de 25e verjaardag van de vernederlandsing van de Gentse Universiteit*, 18 februari 1956, 1956; – 'De huisvesting van de universiteit', in *Gedenkboek van de Rijksuniversiteit Gent*, 1957, p. 53-67; – 'Hoger Onderwijs in Vlaams België', in V.E.V.

Berichten (15 juni 1957); – ‘Uitbreiding van het onderwijs in Vlaams België’, in *Streven*, jg. 10, II, nr. 11-12 (augustus-september 1957).

LITERATUUR: Rijksuniversiteit te Gent. *Liber Memorialis* 1913-1960, II, 1960, p. 170-177; – J. de Ley, ‘In memoriam Prof. Dr. Jan Baptist Gillis’, in *Jaarboek van de KAWLSKB* (1978), p. 377-381; – L.J. Vandewiele, ‘In memoriam Ere-rector Prof. Em. Dr. J.B. Gillis’, in *WT*, jg. 38, nr. 1 (januari 1979), kol. 17-21; – W.J. Simons, ‘Gillis, Jan Baptist’, in *NBW*, IX, 1981.

SOFIE DE WINTER